

giftedness.

The paper shows that in the last decades of psycho-pedagogical discourse has been an intensification of studies of social intelligence. It was noted that special attention is required to develop the social and pedagogical aspects of the problem, aimed at identifying the best ways and methods of social intelligence in children of different age groups and categories, including the gifted. It is proved that the development of social intelligence is one of the important factors necessary to maintain psychological well-being gifted personality, its successful realization, effective interaction with peers and adults.

Key words: *gifted, gifted person, gifted child, social intelligence, self-realization.*

УДК 37.047

Ткачук І. О.

**БРОВАРСЬКЕ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ –
ТЕРИТОРІЯ РОЗВИТКУ УСПІШНОГО ВИПУСКНИКА –
МАЙБУТНЬОГО ПРОФЕСІОНАЛА**

Розкрито вплив Броварського НВО на формування успішного випускника інноваційної моделі навчального закладу – майбутнього професіонала. Висвітлено запроваджену систему профорієнтаційної роботи, програмне та навчально-методичне забезпечення формування особистості успішного та конкурентоспроможного випускника.

Ключові слова: *успішна особистість, професійний розвиток особистості, життєвий успіх, успішний випускник, освітній простір, інноваційна модель навчального закладу.*

Постановка проблеми. Інтенсивне реформування освіти в Україні зумовлює наполегливі пошуки шляхів трансформування освітнього процесу в інноваційній сфері. Одним із проявів трансформування є інноваційні педагогічні

ідеї, що передбачають якісно нові перетворення як цілісного навчально-виховного, педагогічного процесів, так і їх складових, що приводять до істотного підвищення їх результативності. Тому ефективність навчання може бути поліпшена завдяки проектуванню і поширенню інноваційних освітніх систем і технологій.

Нині оновленому суспільству потрібні люди нової генерації, які можуть самостійно мислити, здатні до самореалізації на основі об'єктивної самооцінки, спроможні вирішувати реальні завдання в суперечливих і складних умовах буття. У такому контексті головною метою сучасного педагога стає формування успішної особистості випускника навчального закладу. Отже, актуальність дослідження полягає у розробленні інноваційної моделі навчального закладу як Школи життєвого успіху та моделі успішного випускника (рис. 1): громадянина, творчої особистості, фахівця, починаючи з раннього дошкільного віку і до становлення учнівської молоді – людини інноваційного типу мислення та культури; забезпечення розвитку її логічного мислення та технічної грамотності.

Рис. 1. Модель успішного випускника Броварського навчально-виховного об'єднання Броварської міської ради Київської області

Виклад основного матеріалу. Броварське навчально-виховне об'єднання – експериментальний навчальний заклад всеукраїнського рівня, який наполегливо працює над створенням власної моделі навчального закладу, що дасть змогу органічно поєднати навчання, заняття улюбленою справою з процесом виховання та професійним спрямуванням особистості, пропонує широкий спектр освітніх послуг більш як 1500 вихованцям, учням та слухачам. У своїй структурі Броварське навчально-виховне об'єднання містить: Школу радості та сили розуму – Центр розвитку дитини; Школу життєвого успіху – загальноосвітня школа I-II ступенів, Центр позашкільної освіти, міський територіальний осередок Малої академії наук; Діловий центр «Успіх» – Центр професійної освіти, Ліцей технологічного профілю.

Найважливішим для Броварського НВО є: формування успішної особистості починаючи з раннього дошкільного віку і до становлення учнівської молоді – людини інноваційного типу мислення та культури; забезпечення розвитку її логічного мислення та технічної грамотності.

У процесі створення та реалізації моделі навчально-виховного об'єднання як Школи життєвого успіху відбувається розширення форм організації навчальної діяльності, оновлення викладання основних предметів науки, технологій, організація пізнання та самопізнання, набуття учнями і вихованцями нового досвіду в самореалізації їх життєдіяльності.

Відбувається змістове наповнення забезпечення моделі Школи життєвого успіху, перебудовується навчально-виховний процес, вносяться корективи в управлінську діяльність та методичну роботу. Водночас відбувається наскрізне психологічне супроводження реалізації моделі.

Найпершим суспільним середовищем для дитини є Центр розвитку дитини – Школа радості та сили розуму, який забезпечує гармонійний розвиток особистості дитини, її фізичне і психічне здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя в

товаристві незнайомих дітей і дорослих. Заклад гнучко реагує на сучасні соціокультурні запити, сприяє збагаченню знань дитини необхідною якісною інформацією, допомагає їй реалізувати свій природний потенціал, опануванню загальнолюдських і національних цінностей [1].

Аби навчити дітей активної життєдіяльності, успішності, самовизначенню, доцільно, щоб педагоги спиралися на компетентнісний підхід до формування особистості. Дитині з дошкільного віку необхідно забезпечити умови для набуття досвіду розв'язувати життєві проблеми, здобувати нову інформацію, ставати самостійною і самодостатньою, діяти адекватно та ефективно в різних ситуаціях, приймати свідомі рішення, задовольняти свої соціальні та індивідуальні потреби. В.О. Сухомлинський радив педагогам: «Залишайте що-небудь недоказане, щоб дитині захотілося ще і ще раз повернутися до того, про що вона дізналася» [2].

Комплексний підхід до виховання та розвитку дітей дошкільного віку, реалізується відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти в Україні, програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», що мають гриф МОН України у поєднанні з авторськими експериментальними парціальними програмами: «Англійська мова» (комунікативним методом), «Музична скарбничка», «Я пізнаю комп'ютер», «Як? Чому? Коли?».

Розвиток духовного потенціалу особистості дитини дошкільного віку, залучення її до вищих цінностей, формування патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку здійснюється шляхом спільної роботи вихователів і сім'ї. Ефективність включення батьків у систему роботи Центру розвитку дитини Броварського НВО дає змогу забезпечити динаміку розвитку, обирати оптимальний вибір можливих траєкторій руху дитини для всебічного розвитку відповідно до нахилів, здібностей, індивідуальних психічних та фізичних особливостей.

Вихователі Центру розвитку дитини застосовують методи на основі зовнішніх форм прояву: наочні, вербальні, ігрові та практичні. Цікавими для дітей є програмові заняття, в які включаються елементи професійної орієнтації

(ознайомлення з професіями), це заняття з використанням дидактичних ігор, вікторин, розроблених з використанням ІКТ, інтегрованих занять, організація ігрової діяльності та професійне інформування дошкільнят.

Рання професійна орієнтація впроваджується і у виховній роботі. Свої знання про світ професій малята закріплюють під час проведення тематичних свят, виконуючи танцювальні композиції, віршовані та пісенні твори.

Вихователі Центру розвитку дитини БНВО спрямовують свою діяльність на забезпечення наступності та перспективності між дошкільною та початковою освітою щодо здобуття якісної освіти дошкільників, як обов'язкової первинної складової частини безперервної освіти, на формування різнобічно розвиненої, мовленнєвої компетентної особистості з раннього дитинства, на забезпечення ранньої соціальної адаптації дітей до умов дошкільного навчального закладу, структурованого запиту до розуміння реального світу та готовності до шкільного навчання.

Серед соціальних інститутів виховання й розвитку підростаючих поколінь особлива роль належить позашкільній освіті. Центр позашкільної освіти – Школа життєвого успіху Броварського НВО є невід'ємною частиною мікросередовища (соціуму), яке сприяє реалізації індивідуальних психофізичних і соціальних потреб особистості, що розвивається, розкриттю її творчого потенціалу, формуванню соціально значущих якостей.

Нині зростає кількість сімей, зацікавлених у сприятливому, захоплюючому, перспективному освітньому просторі для своїх дітей. Усвідомлюючи залежність майбутнього дитини від того, що закладено та виховано в ній сьогодні, батьки шукають не просто комфортні або престижні заклади освіти, а такі установи, де взаємини «дитина–педагог» побудовано на категоріях «діалог», «зайнятість», «супровід», «поле успіху і досягнень». У дослідженнях провідного українського психолога І.Д. Бега наголошується на тому, що повноцінний розвиток особистості дитини може відбуватися лише тоді, коли вона стає суб'єктом практичної діяльності [3].

Метою Центру позашкільної освіти як Школи життєвого успіху є

створення виховного простору на основі духовного єднання педагога і вихованця, що спрямоване на самовдосконалення, саморозвиток та повноцінне життєтворення. [4].

Для всебічного розвитку творчих здібностей дітей, формування основних життєвих компетентностей відповідно до їх бажань, нахилів і обдарувань організовано роботу понад 30 гуртків і творчих об'єднань художньо-естетичного, науково-технічного, військово-патріотичного, дослідно-експериментального та гуманітарного напрямів.

Від захоплення до професійного спрямування, навчання і виховання дітей здійснюється за авторськими програмами з позашкільної освіти. (експериментальні), є програми гуртків з елементами профорієнтації та економічної грамотності: «Майстерня подарунків», «Школа лідерів», та практико-орієнтовані проекти: «Життєві аксіоми та цінності», «Від захоплення – до становлення особистості», «Крок у світ професій», у ході впровадження яких до навчально-виховного процесу активно залучаються батьки дітей, представники державних установ та професійної громади.

Під час організації навчально-виховного процесу використовуються групові (екскурсії в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами декоративно-ужиткової творчості), індивідуальні та масові (свята, пізнавально-ігрові програми, вікторини, виховні заходи, конкурси, виставки тощо) форми роботи; словесні (розповідь, бесіда, пояснення, інструктаж тощо), наочні (демонстрація виробів, посібників, медіапрезентацій тощо), практичні (практична робота, навчальні вправи, ігрові вправи тощо) методи роботи.

У своїй роботі керівники гуртків поступово вводять вихованців у світ професій, вчать їх орієнтуватися в цьому світі. Профорієнтаційна робота в гуртках полягає у підготовці вихованців до трудової діяльності, ознайомленні їх (з урахуванням вікових особливостей) з професіями, світом праці, формуванні у дітей потреби своєю працею приносити користь іншим.

Одним з головних показників успішної роботи Центру позашкільної освіти є результативність участі вихованців гуртків у різноманітних конкурсах,

фестивалях, організаційно-масових заходах від міського до міжнародного рівнів.

Водночас знайомство зі світом професій та середовищем праці, виховання позитивного ставлення до різних видів трудової та професійної діяльності відбувається через тестування для виявлення професійних інтересів, проведення циклу бесід «Всі професії потрібні, всі професії важливі», виховних заходів «Професійне різноманіття», тренінгових занять «Пізнаю себе», «Мій вибір майбутнього». Ця частина пізнавально-визначальна, вона передбачає формування стрижневих інтересів учнів, вихованців, розвиток здібностей особистості у сфері пізнавальної діяльності, орієнтація на вибір профілю навчання в старшій школі.

Міський територіальний осередок Малої академії наук як структурний підрозділ Броварського НВО створює умови для творчого, інтелектуального, духовного удосконалення учня та його стимулювання, формує уміння та навички культури наукового дослідження, стає центром наукових досліджень учнів та захисту їх авторських прав та інтересів.

Мережа секцій міського територіального осередку Малої академії наук залучає учнівську молодь до науково-пошукової, експериментальної, конструкторської та винахідницької діяльності в різних галузях науки і техніки.

Навчально-виховний процес здійснюється за навчальними планами й програмами, у яких передбачається проведення занять загальнорозвивального напрямку; надання додаткової освіти в різних галузях науки; колективна та індивідуальна робота з обдарованими дітьми; ознайомлення з методами та прийомами проведення наукового дослідження. Постійний супровід науковців Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України на всіх етапах написання науково-дослідницьких робіт надає їм можливість створення дійсно наукової атмосфери для учнів.

Для орієнтації на вибір майбутньої професії, Центр позашкільної освіти є підґрунтям з формування життєвих компетенцій та самовизначення особистості, що дає можливість вихованцям продовжувати навчання у Діловому центрі

«Успіх», до складу якого входять Центр професійної освіти та Ліцей технологічного профілю Броварського НВО. Розвиток навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнівської молоді; формування творчої, ініціативної особистості, високого рівня її професійної компетентності, готовності до свідомого життєвого вибору, вирішення виробничих завдань, виховання конкурентоспроможної молоді людини – основна мета діяльності Ділового центру «Успіх». Центр має власну модель профільного навчання, відповідну технологічному напрямку, який забезпечує підготовку учнів за спеціалізацією (професією): перукар (перукар-модельєр), манікюрниця, кухар, оператор комп'ютерного набору, водій автотранспортних засобів категорії «В», «С1».

Структурними компонентами профільного навчання є:

1. *Допрофільне навчання (8-9 класи)* є важливою умовою успішної реалізації профільного навчання в старшій школі, оскільки сприяє формуванню в учнів навичок самостійної навчальної діяльності, забезпечує можливість для пошуку та розвитку здібностей, готовність до вибору профілю навчання в старшій школі (визначення індивідуального освітнього маршруту). Допрофільне навчання впроваджується за допомогою курсів за вибором «Крок у світ професій»: перукар, оператор комп'ютерного набору, кухар, водій, манікюрник, кондитер тощо.

2. *Профільне навчання (10-11 класи)* забезпечує кожному учневі можливість здобути не просто певні знання й навички, а знайти себе, обрати життєвий шлях, бути компетентним, обізнаним громадянином демократичного суспільства в наш технологічно залежний час.

Профільне навчання здійснюється шляхом використання годин предмета «Технології» інваріантної частини робочого навчального плану для класів з технологічним напрямом навчання.

Забезпечення взаємодії опанованих знань і навичок з предмета «Технології» доповнюється розробленими педагогами закладу курсів за вибором «Професійні проби»: «Технологія приготування українських страв»,

«Декоративне оздоблення кондитерських виробів», «Майстер-кондитер», «Мистецтво візажу», «Комп'ютерне діловодство», «Електронний офіс», «Основи дошкільного виховання», «Організатор дозвілля», «Художній розпис нігтів», «Основи фотографування», «Моделювання зачісок», «Водій автомобіля», «Бібліотечна справа», «Предметний дизайн», «Основи радіотехніки», «Основи автослюсарної справи», «Культура спілкування англійською».

Для забезпечення ефективності впровадження професійної орієнтації учнівської молоді та поглибленої підготовки з освітньої галузі «Технології», Броварське НВО визначено опорним навчальним закладом освітнього округу в м. Бровари щодо реалізації технологічного напрямку навчання. Укладено договори про спільну освітню діяльність із загальноосвітніми навчальними закладами міста та району.

Реалізацію технологічного профілю навчання забезпечує Ліцей технологічного профілю – єдиний у місті Бровари загальноосвітній навчальний заклад III ступеня.

Поглиблене вивчення профільного предмета забезпечується шляхом упровадження курсів за вибором та факультативів: «Фінансова грамотність», «Власна справа», «Побудова кар'єри», «Основи підприємницької діяльності», «Основи менеджменту», «Основи інтелектуальної власності».

У Діловому центрі «Успіх» провідною складовою освітнього процесу є педагогічна технологія «Створення ситуації успіху».

Для розкриття внутрішнього потенціалу кожного підлітка, формування здатності до управління власними емоціями і почуттями, вміння спілкуватися, ефективно взаємодіяти в команді, вірити у свої сили та можливості, володіння технікою постановки мети і досягнення позитивного результату були створені та реалізуються експериментальний практико-орієнтований проєкт «Територія успіху» та експериментальна програма годин психолога «Тернистий шлях до власного «Я».

Діловий центр «Успіх» працює на майбутнє, його діяльність

зорієнтована на розвиток успішної особистості, сприяє формуванню поглядів на подальше соціальне та трудове проектування життя особистості.

Правильний вибір майбутньої професії – це визначення успішності всього життя молоді людини – випускника загальноосвітнього навчального закладу.

Висновки. Отже, реалізація моделі Броварського навчально-виховного об'єднання як Школи життєвого успіху забезпечує створення території розвитку успішного випускника починаючи з раннього дошкільного віку до випускника старшої школи шляхом впровадження системи соціальних зв'язків і відношень, місця перетину діяльності всіх учасників освітнього процесу, де забезпечується використання та активізація їхнього творчого потенціалу [5].

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в : Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К. : НАПН України, 2012. – 26 с.
2. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – К. : Рад. школа, 1977. – 382 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: у 3 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
4. Биковська О. В. Стратегічні напрями позашкільної освіти / Позашкільна освіта: стратегії, інновації, практика: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 21–23 травня 2009 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний еколого-натуралістичний центр / О. В. Биковська. – Суми: ПП «Рудень С.І.», 2009. – С. 164–168.
5. Концепція моделі Броварського навчально-виховного об'єднання як

Школи життєвого успіху. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://bnvo.com.ua/node/71>.

6. Програма «Основні орієнтири виховання учнів 1 – 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.

7. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.

Ирина Ткачук. Броварское учебно-воспитательное объединение – территория развития успешного выпускника – будущего профессионала

В статье раскрыто воздействие Броварского НВО на формирование успешного выпускника инновационной модели учебного заведения – будущего профессионала. Освещена введенная система профориентационной работы, программное и учебно-методическое обеспечение формирования личности успешного и конкурентоспособного выпускника.

Ключевые слова: успешная личность, профессиональное развитие личности, жизненный успех, успешный выпускник, образовательное пространство, инновационная модель учебного заведения.

Iryna Tkachuk. Teaching and educational association of Brovary – the development territory of successful graduate – future professional

The article reveals with influence Teaching and educational association of Brovary on the formation of a successful graduate innovative model educational establishment – a future professional. Introduced the system deals with career guidance, software and training ensuring the formation of personality successful and competitive graduate.

Keywords: successful personality, professional development of personality, life success, successful graduate, educational space, innovative model of educational institution.